

PODSUMOWANIE
DOTYCZĄCE SPOSOBU UWZGLĘDNIENIA
WYNIKÓW PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO

Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Aglomeracji Wałbrzyskiej

2015

SPIS TREŚCI

1.	<u>Wstęp</u>	3
2.	<u>Podstawowe cele określone w Strategii</u>	6
3.	<u>Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych</u>	15
4.	<u>Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko</u>	19
5.	<u>Opinie właściwych organów</u>	23
6.	<u>Zgłoszone uwagi i wnioski</u>	23
7.	<u>Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone</u>	24
8.	<u>Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień Strategii</u>	25

1. Wstęp

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej została wykonana na podstawie art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Kierunki działań poddano analizie oraz odniesiono do zasobów i stanu środowiska na terenie objętym projektem Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego oraz ocenę jakości jego poszczególnych elementów sporządzono metodą opisową przy wykorzystaniu dostępnych danych na temat obszaru tj. literatury, informacji pozostających w zasobach administracji rządowej i samorządowej, danych statystyki publicznej oraz państwowego monitoringu środowiska.

Identyfikacji oddziaływań na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego dokonano w grupach eksperckich.

Na tej podstawie określono możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń projektu dokumentu.

Analiza i ocena przyjętych kierunków została przedstawiona w formie tabeli; przy ocenie zastosowano następujące kategorie wartościowania:

- kolorem zielonym zaznaczono pozytywny wpływ na środowisko; prowadzący do odbudowy, wzbogacenia systemu lub co najmniej zachowania najistotniejszych wartości środowiskowych i standardów jakości środowiska,
- kolorem pomarańczowym zaznaczono negatywny wpływ na środowisko; prowadzący do degradacji lub potencjalnie stwarzający zagrożenia środowiska, wpływający na niezachowanie standardów jakości środowiska,
- kolorem żółtym zaznaczono negatywny wpływ na środowisko na etapie budowy, konieczność stosowania działań minimalizujących możliwe oddziaływanie negatywne; korzystny wpływ w dalszej perspektywie,
- „0” zaznaczono brak oddziaływania lub minimalne, nieznaczące oddziaływanie (na granicy neutralności).

Przy określaniu wpływu realizacji ustaleń Strategii na elementy środowiska posłużono się kryteriami dotyczącymi:

- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże),

- czasu trwania oddziaływania (krótkookresowe, średniookresowe, długookresowe),
- trwałość oddziaływania i przekształceń (nieodwracalne, przejściowe, odwracalne, możliwe do rewaloryzacji).

Jednocześnie uwzględniono oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkookresowe, średniookresowe, długookresowe, stałe, chwilowe, pozytywne, negatywne, przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność sieci tych obszarów.

Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej przygotowywana była przy wykorzystaniu metody ekspercko-partnerskiej, polegającej na pracy zespołu ds. planowania strategii w Urzędzie Miejskim, z wykorzystaniem ekspertów, różnego typu dyskusji, z wykorzystaniem różnorodnych technik, takich jak: warsztaty strategiczne, prace w zespołach roboczych, prowadzone w wyodrębnionych obszarach strategicznych oraz spotkania z przedstawicielami różnych grup społecznych i środowisk.

Przedmiotowa Strategia jest spójna z europejskimi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi, m. in. ze „Strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020”, „Strategią Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo”, a także „Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020” i pozostałymi dokumentami strategicznymi.

Cel główny Strategii został zdefiniowany w następujący sposób: „Aglomeracja Wałbrzyska będzie ważnym ośrodkiem wzrostu województwa dolnośląskiego, gdzie realizowane będą przedsięwzięcia służące budowaniu nowego profilu gospodarczego przywracającego jej rangę w otoczeniu, zaś mieszkańcy będą kreować i aktywnie uczestniczyć w inicjatywach wzmacniających walory miejsca, wykorzystując atrakcyjność miejsca środowiska naturalnego i antropogenicznego”.

Cele priorytetów Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej prezentują się następująco:

1. Gospodarka Aglomeracji Wałbrzyskiej konkurencyjna w skali kraju i województwa dolnośląskiego.
2. Atrakcyjna dla mieszkańców i przedsiębiorstw przestrzeń Aglomeracji Wałbrzyskiej.
3. Dogodna dostępność komunikacyjna Aglomeracji Wałbrzyskiej.
4. Aktywni zawodowo i społecznie mieszkańcy Aglomeracji Wałbrzyskiej.
5. Sprawna administracyjnie jednostka, wdrażająca Strategię ZIT w Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Zakres działań Strategii na rzecz rozwoju omawianego regionu obejmuje:

w priorytecie 1:

- tworzenie atrakcyjnych warunków inwestowania oraz inkubacja firm innowacyjnych,
w priorytecie 2:

- przeciwdziałanie niskiej emisji w Aglomeracji Wałbrzyskiej,
- poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i zasobów mieszkaniowych,
- ochrona różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich Aglomeracji Wałbrzyskiej,
- wsparcie rewitalizacji fizycznej i gospodarczej ubogich społeczności miejskich i wiejskich,
- obszary poprzemysłowe i środowisko miejskie Aglomeracji Wałbrzyskiej,
- poprawa poziomu edukacji i promowanie uczenia się przez całe życie,
- ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego,
- inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną,
- poprawa stanu infrastruktury środowiska,

w priorytecie 3:

- zapewnienie szybkiego bezpośredniego połączenia Aglomeracji Wałbrzyskiej z jej otoczeniem,

w priorytecie 4:

- pobudzanie aktywności lokalnych,
- poprawa poziomu edukacji i promowanie uczenia się przez całe życie,
- promowanie włączenia społecznego.

Inwestycje planowane w zakresie ochrony środowiska (priorytet 2: atrakcyjne środowisko zamieszkania i pracy) nie posiadają znacznych potencjalnych oddziaływań negatywnych, poza ryzykiem wystąpienia niekorzystnych interakcji wskutek prowadzenia inwestycji liniowych i punktowych tj. budowy/rozbudowy dróg publicznych, linii kolejowych, instalacji wytwarzania i przesyłu energii, a także obiektów ciepłowniczych i gazowniczych, urządzeń do poboru i przesyłu wody (wpływ na wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, hałas, krajobraz, powierzchnię ziemi i gleby).

Potencjalne oddziaływania negatywne wynikające z realizacji Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej stanowią przede wszystkim okresowe i chwilowe zagrożenie przemieszczające się wraz z pracami budowlanymi, zanikającymi po ich zakończeniu, które mogą powodować: zajęcie przestrzeni, pogorszenie ładunku przestrzennego, zwiększenie powierzchni obszarów narażonych na hałas, wzrost zużycia surowców, materiałów, paliw i energii, wzrost zanieczyszczeń do powietrza oraz wzrost ilości odpadów i ścieków.

Przewiduje się, że powyższe uciążliwości będą dotyczyć jedynie terenów budowy, będą zamykać się w działkach inwestycji.

Strategia nie zawiera propozycji rozwiązań alternatywnych dla realizacji celów oraz strategicznych kierunków działania. Sytuacja ta wynika z makroskalowego charakteru opracowania, którego założenia są sformułowane w dużym stopniu ogólności.

Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń miało miejsc w toku opracowywania dokumentu. W trakcie sporządzania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie.

2. Podstawowe cele określone w Strategii

Misją wspólnoty samorządowej jest współpraca i tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Aglomeracji Wałbrzyskiej, uwzględniającego zarówno dziedzictwo kulturowe, tradycje, innowacje dla poprawy jakości życia w mieście oraz poprawę warunków bytowych mieszkańców. To wszystko realizowane będzie w oparciu o zasoby wewnętrzne i zewnętrzne, bogatą ofertę inwestycyjną i promocyjną, tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, rozwój nowoczesnych usług, turystykę aktywną i geologiczną, aktywizację oraz integrację mieszkańców.

Cel główny Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej to: „Aglomeracja Wałbrzyska będzie ważnym ośrodkiem wzrostu województwa dolnośląskiego, gdzie realizowane będą przedsięwzięcia służące budowaniu nowego profilu gospodarczego przywracającego jej rangę w otoczeniu, zaś mieszkańcy będą kreować i aktywnie uczestniczyć w inicjatywach wzmacniających walory miejsca, wykorzystując atrakcyjność środowiska naturalnego i antropogenicznego”.

Cele priorytetów Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej:

1. Gospodarka Aglomeracji Wałbrzyskiej konkurencyjna w skali kraju i województwa dolnośląskiego.
2. Atrakcyjna dla mieszkańców i przedsiębiorstw przestrzeń Aglomeracji Wałbrzyskiej.
3. Dogodna dostępność komunikacyjna Aglomeracji Wałbrzyskiej.
4. Aktywni zawodowo i społecznie mieszkańcy Aglomeracji Wałbrzyskiej.
5. Sprawna administracyjnie jednostka, wdrażająca Strategię ZIT w Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Organizacja realizacji projektu Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej:

Priorytet	Działanie	Schemat
1. Dynamiczna gospodarka i innowacyjna przedsiębiorczość	1.1. Tworzenie atrakcyjnych warunków inwestowania oraz inkubacja firm innowacyjnych	1.1.1. Promowanie przedsiębiorczości 1.1.2. Wsparcie inwestycyjne
	2.1. Przeciwdziałanie niskiej emisji w Aglomeracji Wałbrzyskiej	
2. Atrakcyjne środowisko zamieszkania i pracy	2.2. Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i zasobów mieszkaniowych	
	2.3. Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich Aglomeracji Wałbrzyskiej	
	2.4. Wsparcie rewitalizacji fizycznej i gospodarczej ubogich społeczności miejskich i wiejskich	
	2.5. Obszary poprzemysłowe i środowisko miejskie Aglomeracji Wałbrzyskiej	
	2.6. Poprawa poziomu edukacji i promowanie uczenia się przez całe życie	
	2.7. Ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego	
	2.8. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną	
	2.9. Poprawa stanu infrastruktury środowiska	2.9.1. Gospodarka wodno-ściekowa
	3. Sprawna i efektywna infrastruktura	3.1. Zapewnienie szybkiego, bezpośredniego połączenia Aglomeracji Wałbrzyskiej z jej otoczeniem
4.1. Pobudzanie aktywności zawodowej		4.1.1. Wspierani dostępu do zatrudnienia 4.1.2. Praca na własny rachunek
		4.2. Poprawa poziomu edukacji i promowanie uczenia się przez całe życie
4.3. Promowanie włączenia społecznego	4.3.1. Aktywna integracja społeczna 4.3.2. Ułatwianie dostępu do usług opieki zdrowotnej i usług społecznych 4.3.3. Aktywne i zdrowe starzenie się	
	5. Pomoc techniczna	

W ramach Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej określono przykładowe typy projektów rozwojowych w zakresie:

1. Projekty o charakterze gospodarczym:

- tworzenie i wspomaganie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości (w tym akademickich) oraz wsparcie przedsiębiorców przez usługi świadczone przez inkubatory przedsiębiorczości (w tym akademickie),
- kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje, tworzenie nowej infrastruktury inwestycyjnej lub rewitalizacja istniejącej infrastruktury w celu stworzenia przedsiębiorcom korzystnych warunków do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- działania mogą być uzupełnione wsparciem obejmującym rozpowszechnianie informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie województwa,
- wsparcie inwestycyjne istniejących mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które będzie skutkować trwałym rozwojem firm,
- wsparcie klastrów regionalnych i lokalnych. Finansowane będą inwestycje poprawiające potencjał konkurencyjny firm, zapewniające ich rozwój, obejmujące wsparcie inwestycyjne dla nowo powstałych firm (w początkowym okresie ich funkcjonowania),
- inwestycje MŚP obejmujące zastosowanie innowacyjnych rozwiązań na poziomie przedsiębiorstwa, prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług (w tym turystycznych) lub dokonanie zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym,
- rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, w tym sprzedaż produktów i usług w Internecie, tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych, optymalizacja procesów ułatwiających zarządzanie przedsiębiorstwem oraz współpraca pomiędzy przedsiębiorcami poprzez rozwiązania informatyczne,
- wsparcie inwestycyjne dla przedsiębiorstw z sektora produkcyjnego i usługowego przyczyniające się do zwiększenia ich konkurencyjności, obejmujące m.in. zakup maszyn i sprzętu lub rozbudowę przedsiębiorstwa;
- rozwój samozatrudnienia, przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, obejmujące doradztwo, szkolenia oraz usługi finansowo-prawne adresowane do osób pozostających bez pracy, pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą,
- wsparcie finansowe w formie zwrotnej dla osób pracujących, pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą;

2. Projekty o charakterze środowiskowo-przestrzennym:

- przedsięwzięcia wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej, prowadzące do obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza (związanych głównie z niską emisją) szczególnie na obszarach, gdzie stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza,
- kompleksowe inwestycje podnoszące efektywność energetyczną wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne oraz dotyczące wymiany oświetlenia na energooszczędne,
- modernizacja systemów grzewczych wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła, systemów wentylacji i klimatyzacji oraz instalacja OZE (z wyłączeniem źródeł w układzie wysokosprawnej kogeneracji i trigeneracji) na potrzeby modernizowanych energetycznie budynków wraz z zastosowaniem systemów zarządzania energią,
- tworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej obejmującej gatunki rodzime oraz zapewnienie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną siedlisk przyrodniczych i gatunków,
- wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody przyczyniające się bezpośrednio do czynnej ochrony przyrody,
- realizacja projektów dot. wykorzystania i udostępnienia lokalnych zasobów przyrodniczych m.in. na cele turystyczne (np. tereny wypoczynkowe, ścieżki rowerowe, ścieżki konne),
- przedsięwzięcia dot. rozbudowy ośrodków edukacji ekologicznej oraz kampanie informacyjno-edukacyjne związane z ochroną środowiska (komplementarne i uzupełniające do kampanii ogólnopolskich podejmowanych na poziomie krajowym),
- kompleksowe działania rewitalizacyjne obejmą m.in.: remont, modernizację i adaptację istniejących budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych; odnowę zasobów mieszkaniowych (części wspólne odnowę zasobów mieszkaniowych (części wspólne budynków); zagospodarowanie przestrzeni publicznych obejmujące również sferę bezpieczeństwa mieszkańców (monitoring miejski); dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także inwestycje w tzw. drogi lokalne,
- przedsięwzięcia dotyczące budowy lub rozbudowy zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych (w tym instalacje dot. zagospodarowania osadów ściekowych jako element projektu) w aglomeracjach do 10 tys. RLM wyznaczonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,

- na obszarach, gdzie zakładanie sieci kanalizacyjnych nie ma ekonomicznego bądź technicznego uzasadnienia, wspierane będą zintegrowane projekty dotyczące przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - budowa linii wodociągowych (pod warunkiem zapewnienia odbioru ścieków) i modernizacja linii wodociągowych (w tym inteligentne systemy zarządzania sieciami wodociagowymi, systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody), a także zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe),
 - przedsięwzięcia z zakresu budowy, przebudowy dróg publicznych. Inwestycje będą skoncentrowane na drogach poprawiających dostępność transportową ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T,
 - inwestycje służące wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z obszarów centralnych miast i miejscowości, polegające na budowie obwodnic lub obejść miejscowości,
 - realizacja działań uzupełniających służących poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz jego przepustowości i sprawności (Inteligentne Systemy Transportowe),
 - projekty dotyczące infrastruktury transportu kolejowego, których zarządcą nie jest PKP PLK SA (linia demarkacyjna), położonej poza siecią połączeń krajowych i międzynarodowych, polegające na budowie, modernizacji oraz rehabilitacji infrastruktury liniowej, punktowej (dworce kolejowe, stacje i przystanki kolejowe) oraz towarzyszącej
(w tym działania podnoszące bezpieczeństwo i konkurencyjność transportu kolejowego),
 - projekty dotyczące inwestycji na liniach kolejowych zarządzanych przez PKP PLS SA, wynikające z Kontraktu Terytorialnego;
3. Projekty o charakterze społecznym:
- tworzenie i rozwój infrastruktury przedszkoli (przebudowa, rozbudowa lub adaptacja) i innych form wychowania przedszkolnego, obejmującej także wyposażenie, w celu tworzenia nowych miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym i wypełniania luki w dostępie do tego typu usług. Powyższe wsparcie obejmuje także obiekty żłobkowo-przedszkolne,
 - wyposażenie laboratoriów funkcjonujących w szkołach w nowoczesne narzędzia do nauczania nauk matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych oraz sprzętu

specjalistycznego i pomocy dydaktycznych do wspomaganie rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. uczniów niepełnosprawnych, uczniów szczególnie uzdolnionych,

- rozwój infrastruktury szkół (przebudowa, rozbudowa lub adaptacja) prowadzący bezpośrednio do poprawy warunków nauczania,
- inwestycje poprawiające dostęp szkół dla uczniów niepełnosprawnych,
- tworzenie i rozwój ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia zawodowego. Wsparcie ukierunkowane będzie na tworzenie w szkołach kształcenia zawodowego warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej poprzez wyposażenie sal do praktycznej nauki zawodu m.in. w środki dydaktyczne, sprzęt komputerowy oraz doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt, materiały dydaktyczne zapewniające wysoką jakość kształcenia,
- dodatkowe zajęcia edukacyjne mające na celu rozwój dzieci na wczesnym etapie edukacji, w szczególności zajęcia rozwijające kreatywność i przedsiębiorczość oraz pobudzające ciekawość świata. Ponadto szkoły zostaną wsparte w zakresie pracy z uczniem, uczniem młodszym przy jego przechodzeniu na kolejny etap kształcenia,
- działania służące indywidualizacji podejścia do ucznia, wsparcie dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (m.in. uczniowie niepełnosprawni, uczniowie uzdolnieni), jak również przeciwdziałanie rozwarstwianiu społecznemu w edukacji, w tym wsparcie placówek z terenów defaworyzowanych,
- inicjatywy związane z kształtowaniem kompetencji kluczowych, w szczególności wsparcie nauki języków obcych nauk matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych, umiejętności pracy zespołowej i kreatywności, a także postaw przedsiębiorczych. Przewidziano również opiekę pedagogiczno-psychologiczną oraz rozwój doradztwa zawodowego dla młodzieży,
- podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem, uczniem młodszym oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli. Udział nauczycieli i kadry pedagogicznej będzie możliwy jako dodatkowe uzupełniające działanie względem działań skierowanych do uczniów,
- współpraca szkół i placówek kształcenia zawodowego z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym, instytucjami rynku pracy, zwłaszcza z pracodawcami i szkołami wyższymi, w celu podniesienia jakości kształcenia oraz w zakresie praktycznych form nauczania – np. staże i praktyki zawodowe,

- wsparcie grup docelowych, w których występują bariery/utrudnienia w dostępie do edukacji, oraz zapewnienie wysokiej jakości usług. Interwencje przyczyniające się do zwiększonego i pełnego udziału młodzieży ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnych (np.: osoby autystyczne, osoby z zaburzeniami rozwoju) w edukacji zawodowej,
- podniesienie kompetencji nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu w zakresie m.in. pracy z uczniem, rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli, jak również podnoszenie kompetencji praktycznych nauczycieli zawodu we współpracy z uczelniami i rynkiem pracy, w ramach np. praktyk, staży, szkoleń w przedsiębiorstwach. Udział nauczycieli i kadry pedagogicznej we wsparciu będzie możliwy jako dodatkowe i uzupełniające działanie względem działań skierowanych do uczniów,
- rozwój oferty ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego w zakresie kształcenia pod potrzeby regionalnego i lokalnego rynku pracy,
- tworzenie w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej poprzez wyposażenie/ doposażenie szkół i placówek w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne zapewniające wysoką jakość kształcenia,
- budowa, remont, przebudowa (w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych), rozbudowa, wyposażenie infrastruktury domów pomocy społecznej, dziennych domów pomocy, ośrodków wsparcia, hospicjów oraz ośrodków udzielających świadczeń opieki paliatywnej,
- wsparcie w zakresie remontu, przebudowy, rozbudowy, wyposażenia infrastruktury mieszkalnictwa chronionego oraz wspomaganego skierowanego w szczególności do osób opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, w powiązaniu z realizacją usług społecznych,
- tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3,
- aktywizacja zawodowa osób powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich czy wychowawczych oraz osób, które pozostawały bez zatrudnienia i sprawowały opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, poprzez wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia,

- tworzenie i rozwijanie w zakładach pracy elastycznych form zatrudnienia i metod organizacji pracy oraz uelastycznianie czasu pracy pracownika. Interwencja będzie przyczyniać się do godzenia obowiązków prywatnych z możliwością uzyskania doświadczenia zawodowego oraz poprawy sytuacji materialnej osób, pod opieką których znajdują się dzieci do 3 roku życia,
- inwestycje w wyposażenie i adaptację pomieszczeń lub dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie niezbędnym dla osiągnięcia zakładanych celów projektu w ramach mechanizmu finansowania krzyżowego (*cross-financing*),
- programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności poprzez aktywizację zawodowo-społeczną wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej i kulturalnej,
- wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym będzie realizowane także za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze reintegracyjnym (np. CIS, KIS, ZAZ, WTZ),
- wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz świadczenia spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych (pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych i zdrowotnych). Podstawowym celem interwencji będzie zwiększenie dostępności oraz jakości ww. usług,
- działania z zakresu rozwoju usług związanych z mieszkalnictwem chronionym oraz wspomaganym,
- przedsięwzięcia dotyczące opieki nad osobami niesamodzielnymi, w podeszłym wieku, niepełnosprawnymi oraz opieki zdrowotnej,
- projekty dotyczące wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych, jak również środowiskowych form pomocy i samopomocy,
- programy zdrowotne służące wydłużeniu aktywności zawodowej (tj. podjęcie zatrudnienia lub – w przypadku osób zagrożonych utratą pracy - kontynuacja pracy). Zakres programów zdrowotnych powinien obejmować: promocję zdrowia, której składnikami są: 1) edukacja zdrowotna (wiedza oraz zmiana postaw i zachowań), 2) zapobieganie chorobom (profilaktyka pierwotna, wtórna - np. w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy - trzeciego stopnia – m.in. rehabilitacja medyczna, 3) lokalna polityka zdrowotna,

- działania z zakresu przekwalifikowania osób starszych pracujących w trudnych warunkach, pozwalające im na zdobycie kwalifikacji do wykonywania prac, które będą uwzględniały ich umiejętności i stan zdrowia;
4. Pozostałe projekty:
- wsparcie tworzenia otwartych zasobów publicznych, w tym: dostępu do informacji publicznej, zwiększenia udziału mieszkańców w zarządzaniu gminami, powiatami i regionem (*open government*),
 - rozwój elektronicznych usług publicznych szczebla regionalnego i lokalnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli (w tym oddolne projekty społecznościo we), m.in. projekty z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-szkoły, e-kultury, e-turystyki, bezpieczeństwa i systemów informacji przestrzennej,
 - przedsięwzięcia z zakresu digitalizacji zasobów i treści, np. kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego i lokalnego oraz służących zapewnieniu powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do danych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego,
 - tworzenie, rozwijanie i integracja baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami, procesy decyzyjne (e-usługi JST) i upowszechniające komunikację elektroniczną instytucji publicznych z podmiotami zewnętrznymi,
 - zapewnienie infrastruktury służącej budowaniu kompetencji cyfrowych uczniów poprzez dostęp do wykorzystywania nowoczesnych technologii w procesie nauczania,
 - projekty umożliwiające społeczeństwu korzystanie z zasobów cyfrowych m.in. poprzez zwiększenie dostępu do usług elektronicznych i informacji (w tym informacji publicznej), budowę punktów dostępu do Internetu w miejscach publicznych, dostępu do nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w szkołach,
 - zakup infrastruktury informatycznej jako jednego z elementów projektu,
 - przedsięwzięcia z zakresu ochrony, rozwoju, udostępniania i promocji zasobów dziedzictwa kulturowego. Wsparciem zostaną objęte zabytki nieruchome, wpisane do rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu wraz z ich otoczeniem, jak również zabytki ruchome znajdujące się w ww. zabytkach objętych wsparciem,
 - przystosowanie obiektów zabytkowych do pełnienia przez nie nowych funkcji (w szczególności do prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej),

- rozwój zasobów kultury, w tym podnoszenie jakości funkcjonowania instytucji kultury jako miejsc ochrony i prezentacji dziedzictwa materialnego i niematerialnego,
- przedsięwzięcia dotyczące udostępniania i promocji materialnego dziedzictwa kulturowego regionu, przede wszystkim w zakresie popularyzacji jego zasobów wśród turystów i mieszkańców regionu.

3. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej jest podstawowym i najważniejszym dokumentem wyznaczającym cele i kierunki inwestycji Aglomeracji Wałbrzyskiej. Jest zbiorem propozycji kierunków działań zmierzających do trwałego i zrównoważonego rozwoju niniejszego regionu w tej części Polski.

Analizowana Strategia nie zawiera propozycji rozwiązań alternatywnych dla realizacji celów oraz strategicznych kierunków działania. Sytuacja ta wynika z makroskalowego charakteru opracowania, którego założenia są sformułowane w dużym stopniu ogólności. Natomiast działania takie mogą, a nawet powinny być uwzględnione na niższych szczeblach dokumentów strategicznych powiązanych ze Strategią, które muszą z nią być w pełni zgodne. Dotyczy to przede wszystkim polityk oraz programów rozwojowych, gdzie poszczególne działania, czy też przedsięwzięcia, mogą być określone bardziej jednoznacznie.

Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegająca na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Strategii cele oraz strategiczne kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwałac będzie jego niekorzystne zmiany. W sposób bezpośredni w Strategii wyznaczono cel operacyjny: atrakcyjne środowisko zamieszkania i pracy. Wyznaczono kluczowe zadania, istotne z punktu widzenia ochrony

środowiska (uwzględniające wymogi dokumentów międzynarodowych i krajowych oraz wyniki przeprowadzonej analizy SWOT).

Wobec powyższego przyjęto, że dalszy rozwój może przebiegać w dwóch wariantach tj. realizacji oraz odstąpienia od realizacji Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Przy czym brak realizacji założeń Strategii... będzie negatywnie wpływać na stan środowiska poprzez:

- utrzymanie się na stałym poziomie lub wzrost emisji pochodzącej z instalacji, bazujących na przestarzałej technice i technologii, niespełniających standardów,
- utrzymanie się na stałym poziomie lub wzrost zużycia surowców i energii w związku z eksploatacją instalacji w technikach tradycyjnych,
- utrwalanie postaw społecznych pozostających w sprzeczności z szerokokorozumianą ochroną środowiska (brak poszanowania dóbr materialnych, przestrzeni oraz zasobów środowiska),
- utrudnienie dostępu do podstawowych usług publicznych,
- emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z nieefektywnego systemu powiązań infrastrukturalnych,
- emisji zanieczyszczeń do środowiska intensyfikowaną przez obecnie funkcjonującą infrastrukturę transportową, nie posiadającą często odpowiednich rozwiązań technicznych chroniących środowisko,
- nieprawidłowego zagospodarowywania ścieków, szczególnie na obszarach pozbawionych sieci kanalizacyjnej,
- nieprawidłowego zagospodarowywania odpadów, szczególnie z sektora komunalnego,
- spadku jakości usług publicznych,
- degradacji gleb i zasobów wodnych w wyniku niewłaściwie zorganizowanej i prowadzonej gospodarki rolnej,

zatem w konsekwencji może się to wiązać z:

- zanieczyszczeniami zasobów wodnych w związku ze wzrostem wytwarzania ścieków i ich niewłaściwym odprowadzaniem,
- zmniejszaniem się zasobów wodnych,
- postępującą degradacją gleb,
- degradacją walorów krajobrazowych,
- hałasem komunikacyjnym,
- pogorszeniem jakości życia mieszkańców.

Dobry stan środowiska stymulował będzie wzrost dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego, zachęci do inwestowania i osiedlania się. Natomiast postępująca degradacja może stanowić poważną barierę rozwoju regionu i uniemożliwić osiągnięcie założonych celów. Realizacja kierunków działań przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju (z założenia uwzględnianie w Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej) wpłynie na poprawę i ochronę stanu środowiska, przede wszystkim na:

- różnorodność biologiczną:

przywrócenie walorów przyrodniczych terenów zdewastowanych i zdegradowanych poprzez tworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej obejmującej gatunki rodzime; zapewnienie infrastruktury związanej z ochroną siedlisk przyrodniczych i gatunków, popularyzowanie wiedzy ekologicznej (szczególnie w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki ściekowej, oszczędności energii).

- zasoby naturalne:

zmniejszenie zużycia wszelkich surowców i nośników energii jest najbardziej racjonalnym podejściem dla zmniejszenia presji na środowisko; szczególnie istotny wpływ na poprawę stanu komponentów środowiska wiąże się z zastępowaniem węgla ekologicznymi nośnikami energii.

- zachowanie potencjału gleb:

zapobieganie degradacji gleb wskutek zmniejszenia ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie spływu zanieczyszczeń obszarowych; zachowanie właściwego chemizmu gleb w wyniku prowadzenia racjonalnej gospodarki; ochrona potencjału gleb poprzez ograniczenie przekształceń powierzchni terenu w związku z zastosowaniem technik i technologii ograniczających zużycie zasobów naturalnych (przede wszystkim złóż kopalin nieodnawialnych) oraz poprzez działania minimalizujące i kompensujące w ramach określania zasad ochrony występujących złóż i w ramach prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko.

- jakość wód:

zachowanie czystych zasobów wód podziemnych i poprawa jakości wód powierzchniowych możliwa dzięki sprawnemu funkcjonowaniu gospodarki wodno-ściekowej. Działania inwestycyjne będą koncentrować się na budowie/rozbudowie sieci wodociagowych i kanalizacyjnych na obszarach wiejskich oraz modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej i porządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej w miastach. Ponadto w zakresie ochrony wód konieczne jest zapobieganie powodziom i innym ryzykom poprzez realizację szeregu

inwestycji zwiększających możliwości retencjonowania wody oraz zabezpieczających rzeki przed wylaniem.

▪ jakość powietrza:

spadek niskiej emisji, mający swoje źródło zanieczyszczenia z transportu drogowego i z ogrzewania budynków mieszkalnych i publicznych, będzie redukowany poprzez inwestycje w rozwój niskoemisyjnych środków transportu publicznego (w tym rozwój sieci ścieżek rowerowych), zwłaszcza - ze względu na duże natężenie ruchu - w Wałbrzychu i Świdnicy; inwestycje dotyczące wzmocnienia połączenia pomiędzy miejscowościami aglomeracji (w tym budowa infrastruktury centrów przesiadkowych), które prowadziłyby do zmniejszenia liczby osób wykorzystujących samochody; przedsięwzięcia w inteligentne systemy sterowania ruchem, które usprawnią ruch samochodowym i w rezultacie wpłyną na redukcję emisji spalin; likwidację energochłonnego i przestarzałego oświetlenia ulic, które przyczyni się do racjonalnego wykorzystania energii; działania dotyczące przyłączania obiektów, stanowiących źródło niskiej emisji do sieci ciepłowniczej i elektrycznej, budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji oraz inwestycje termomodernizacyjne. Ponadto pozytywny wpływ na jakość powietrza będzie związany z realizacją zadań mających na celu wykorzystanie nieemisyjnych źródeł energii odnawialnej - OZE (wody geotermalne, energia wiatrowa, biomasa, energia słoneczna, biogaz).

Wskazane powyżej kierunki działań powinny zostać skonkretyzowane na podstawie ustaleń zawartych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej, która stanowić będzie kompleksową koncepcję ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

▪ klimat akustyczny:

propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu podczas zmiany funkcji użytkowania obszarów przemysłowych (terenów związanych ze zlikwidowanym przemysłem, zwłaszcza wydobywczym i włókienniczym).

▪ gospodarkę odpadami:

ograniczenie przyjmowania na składowiska odpadów nieposortowanych, a co za tym idzie, dostosowanie regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych do segregacji odpadów oraz ich selektywnego unieszkodliwiania (organizacja „gniazd” selektywnej zbiórki odpadów oraz związanym z tym zakupie pojemników przeznaczonych do zbiórki poszczególnych frakcji odpadów komunalnych); rekultywacja zamkniętych lub przeznaczonych do zamknięcia wysypisk śmieci.

▪ krajobraz kulturowy;

przywrócenie właściwego blasku uzdrowiskom i miejscowościom atrakcyjnym turystycznie; renowacja całych układów urbanistycznych, jak i pojedynczych zabytków (w tym zabytków sakralnych i zabytków techniki); rozwój zasobów kultury, w tym podnoszenie jakości funkcjonowania instytucji kultury jako miejsc ochrony i prezentacji dziedzictwa materialnego i niematerialnego; działania promocyjne na rzecz poprawy wizerunku Aglomeracji Wałbrzyskiej.

▪ ludzie:

realizacja inwestycji uwzględniająca poprawę stanu środowiska przyrodniczego (w tym poprawę jakości wód, powietrza, gleb oraz stanu gospodarki odpadami) wpłynie pozytywnie na zdrowie człowieka. Zadbanie o wszystkie elementy środowiska, usunięcie z nich zanieczyszczeń, wpłynie nie tylko na jego ogólny stan i otoczenie, ale przede wszystkim na poprawę standardów życia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie) oraz poprzez wzrost ich świadomości ekologicznej.

Ponadto można pokusić się o stwierdzenie, iż dbałość człowieka o stan środowiska jest ściśle powiązana z silnym poczuciem tożsamości regionalnej. Identyfikacja ludzi z miejscem zamieszkania skłania do większej odpowiedzialności i dbałości o otoczenie.

4. Ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przez właściwy organ administracji odbywa się w oparciu o „Prognozę oddziaływania na środowisko”.

Głównym celem dokumentu jest identyfikacja oddziaływania na środowisko realizacji założeń Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Prognoza zawiera informacje zgodne z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 1235 ze zmianami) oraz pismem Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego znak ZNS.9011.1.2015.DG z dn. 09.01.2015r. oraz pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WSI.410.4.2015.JN z dn. 26.01.2015r.

Kierunki działań poddano analizie oraz odniesiono do zasobów i stanu środowiska na terenie Aglomeracji Wałbrzyskiej. Na tej podstawie identyfikowano możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Przedstawiono główne cele, wnioski z analizy stanu środowiska i działania zmierzające do ochrony i poprawy stanu środowiska na terenie aglomeracji.

Przedstawiono cele i kierunki działań dokumentów krajowych regulujących działania zmierzające do poprawy stanu środowiska oraz wskaźniki monitoringu realizacji postanowień Strategii...

Rozwiązania zastosowane w Strategii... zgodne są z zapisami w dokumentach wyższego rzędu; są przyjęte z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, stąd nieuzasadnione jest stosowanie alternatywnych.

W Strategii... określono oddziaływania transgraniczne, które potencjalnie mogą wystąpić na obszarze Aglomeracji Wałbrzyskiej wskutek prowadzenia działań inwestycyjnych. Duży stopień ogólności zapisów dotyczących przedsięwzięć w Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej powoduje, iż przeprowadzona interpretacja miała charakter wniosku pośredniego o możliwym wpływie transgranicznym.

Zadania przewidziane w Strategii wpłyną przede wszystkim na:

- zmniejszenie ilości wykorzystania surowców naturalnych,
- poprawę jakości powietrza
- ograniczenie dewastacji i degradacji gleb,
- ograniczenie dewastacji siedlisk,
- ograniczenie zanieczyszczeń do wód,
- polepszenia jakości życia mieszkańców.

Jak już pisano termin „znaczące oddziaływanie na środowisko” nie został zdefiniowany w ustawie Prawo ochrony środowiska, która go wprowadziła. Logicznym wydaje się stanowisko znajdujące potwierdzenie w literaturze specjalistycznej, że o znaczącym oddziaływaniu na środowisko możemy mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów jakości powietrza, wód powierzchniowych, gleb, poziomu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.

Na tym etapie planowania strategicznego można stwierdzić, że znaczące oddziaływania stanowiąc będą:

- ubożenie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych pobieranych i wykorzystywanych na potrzeby energetyki i ciepłownictwa (wydobycia złóż kopalin - odwodnienia terenu, eksploatacji systemów chłodzenia, hydrotransportu popiołów),
- zmiana stosunków wodnych na obszarach intensywnej eksploatacji odkrywkowej węgla brunatnego - powstawanie lejów depresyjnych w obszarach eksploatacji złóż kopalin,
- zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych (w tym również zmiana ich właściwości fizycznych) w wyniku budowy i eksploatacji obiektów energetycznych,

ciepłowniczych i gazowniczych (systemów chłodzenia bloków energetycznych, hydrotransportu popiołów, wykorzystania wód geotermalnych),

Szczegółowa analiza (oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy) powinna być zawarta w ocenach oddziaływania na środowisko przedsięwzięć kwalifikowanych wg Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010, Nr 213, poz. 1397 ze zmianami).

Następstwem realizacji celów rozwojowych i działań ustanowionych w projekcie Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej, będzie szereg zróżnicowanych oddziaływań w obrębie sfery przyrodniczej. Analiza oddziaływań pozwala zakwalifikować je jako skutki o zmiennym charakterze – pozytywnym bądź negatywnym. Dla działań, w których spodziewa się wystąpienie oddziaływań negatywnych wskazane jest określenie rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących. Negatywne skutki działań w Aglomeracji Wałbrzyskiej związane są w większości z realizacją infrastruktury drogowej, w mniejszym stopniu technicznej (sieci przesyłowej i energetycznej).

Postępowanie mające na celu zapobieganie i zmniejszanie szkodliwych oddziaływań na środowisko:

- ✓ odpowiednie lokalizowanie poszczególnych inwestycji (zgodnie z przyjętymi kierunkami zagospodarowania przestrzennego regionu),
- ✓ przestrzeganie prawa z zakresu ochrony środowiska oraz stosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisję,
- ✓ odpowiednie przygotowanie kadr administracji samorządowej w zakresie ochrony i zarządzania środowiskiem, a także wyposażenie jej w odpowiednie narzędzia techniczne i organizacyjne służące do przeprowadzenia analizy związanej z procesem inwestycyjnym,
- ✓ realizacja zadań zgodnie z podstawowymi zasadami działań minimalizujących oddziaływanie na etapie budowy i eksploatacji.

Zasady podstawowe działań minimalizujących oddziaływanie na etapie budowy:

Złagodzenie negatywnych oddziaływań etapu budowy odnosić się będzie do odpowiedniego prowadzenia prac budowlanych oraz właściwego wykorzystania maszyn i urządzeń. W celu zapobiegania wzrostowi wydzielanych spalin, hałasu, wycieków olejów i smarów należy zadbać aby sprzęt i środki transportowe były dobrej jakości, prawidłowo utrzymane i wyposażone. Wskazane jest zastosowanie oponczy zakrywających skrzynie ładunkową pojazdów przewożących mieszanki cementowe, które ograniczą emisję szkodliwych gazów i oparów. Maszyny powinny być właściwie eksploatowane, ponieważ obciążone powodują wzrost emisji spalin i hałasu. Istotna jest również kontrola stanu technicznego wykorzystywanych urządzeń, by nie dopuścić do sytuacji awaryjnych. Należy zminimalizować (nawet wykluczyć) prawdopodobieństwo przedostania się produktów ropopochodnych. Szczególnie istotne jest gospodarowanie odpadami powstającymi przy pracach; niedopuszczalne jest pozostawienie jakichkolwiek odpadów (smarów, olejów). Substancje niebezpieczne powinny być składowane w bazach sprzętowo – magazynowych.

Zasady podstawowe działań minimalizujących oddziaływanie na etapie eksploatacji:

Planowane obiekty i instalacje muszą spełniać standardy budowlane i emisyjne, być właściwie eksploatowane i konserwowane. Muszą być pod stałym monitoringiem. Ponadto należy pamiętać, że technologie mają spełniać kryteria BAT.

Działania mające na celu kompensowanie szkodliwych oddziaływań na środowisko:

➤ na takim stopniu ogólności dokumentu, jakim jest Strategia, nie można wskazać jednoznacznie działań kompensacyjnych, zwłaszcza nie znając skali potencjalnych zagrożeń. Z punktu widzenia projektowanego dokumentu działania kompensacyjne mogą być ukierunkowane na straty: w zasobach przyrodniczych, w zasobach leśnych, powierzchniowych w obszarach objętych ochroną (w tym obszarów Natura 2000).

Należy podkreślić, że Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegająca na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte

w Strategii cele oraz strategiczne kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany.

5. Opinie właściwych organów

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami).

Projekt Strategii... został zaopiniowany pozytywnie bez zastrzeżeń przez:

- Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo z dnia 09.01.2015r. znak ZNS.9011.1.2015.DG,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu (pismo z dnia 26.01.2015r. znak WSI.410.4.2015.JN).

6. Zgłoszone uwagi i wnioski

Projekt Strategii... został zaopiniowany pozytywnie bez zastrzeżeń przez:

- Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo z dnia 09.01.2015r. znak ZNS.9011.1.2015.DG,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu (pismo z dnia 26.01.2015r. znak WSI.410.4.2015.JN).

Projekt Strategii... wraz z Prognozą zostały przekazane również do konsultacji społecznych. W okresie konsultacji projekt dostępny był w siedzibie Gminy (Urząd Miejski w Wałbrzychu), a także w formie elektronicznej na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu i gmin wchodzących w skład Aglomeracji Wałbrzyskiej.

W czasie wyznaczonego terminu tj. od 19 stycznia do 8 lutego 2015 roku wpłynęły wnioski/uwagi (załącznik 1) dotyczące wprowadzenia do treści dokumentu listy projektów strategicznych wdrażanych w formule pozakonkursowej (załącznik 2) oraz listy projektów komplementarnych możliwych do realizacji w formule poza ZIT (załącznik 3).

Rodzaj wnioskowanych projektów nie powoduje zmian w oddziaływaniu projektu na środowisko. Analizy ujęte w Prognozie oddziaływania na środowisko wykonywane były według grup priorytetów/działań i obejmują one swoim obszarem wnioskowane projekty.

W związku z zatwierdzeniem przez Komisję Europejską w grudniu 2014 r. Regionalnego Programu Operacyjnego, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, oraz zatwierdzeniem zmian zmniejszenia alokacji dla ZIT AW przez członków Aglomeracji Wałbrzyskiej w styczniu 2015 r. zasadnym jest:

- wprowadzenie projektów drogowych i kolejowych zgodnie z listą projektów strategicznych wdrażanych w formule pozakonkursowej (zał. 2),
- wprowadzenie dodatkowych projektów zgodnie z listą projektów komplementarnych możliwych do realizacji w formule poza ZIT (zał. 3).

W związku z powyższym wnioski/uwagi uwzględniono w całości.

7. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Aktem obowiązującym w prawie polskim, który reguluje transgraniczną ocenę oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Transgraniczne oddziaływanie na środowisko oceniane jest w aspekcie granic międzynarodowych. Aglomeracja Wałbrzyska, znajdująca się w obrębie województwa dolnośląskiego, graniczy od zachodu z Republiką Czeską. Bezpośrednie sąsiedztwo z innym krajem powoduje, że różne formy zagospodarowania przestrzennego regionu mogą potencjalnie generować określone ponadlokalne oddziaływania, wpływające na stan środowiska w krajach sąsiadujących. Jednocześnie aglomeracja może być narażona na oddziaływanie pochodzące z graniczącego z nim kraju. Oddziaływanie transgraniczne może dotyczyć różnych komponentów środowiska, a w szczególności: wód powierzchniowych i podziemnych, jakości powietrza, występowania wspólnych zasobów środowiska przyrodniczego oraz obszarów chronionych.

Działania, które potencjalnie mogą wpłynąć negatywnie na środowisko, zarówno pod względem bezpośrednich skutków obszarowych na tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo, jak i na możliwe pogorszenie jakości elementów środowiska, to:

- budowa dróg o znaczeniu ponadregionalnym w standardzie autostrady lub drogi ekspresowej (np. droga S8: Wrocław/Magnice-Świdnica, Wałbrzych, Jelenia Góra do połączeń transgranicznych),

- budowa Linii Kolejowych Dużych Prędkości (perspektywicznie powiązanie z systemem linii dużych prędkości w Europie Zachodniej).

Wyszczególnić można również powiązania o charakterze inwestycyjnym, które mogą skutkować zarówno oddziaływaniami negatywnymi, jak i pozytywnymi:

- modernizacja infrastruktury kolejowej o znaczeniu regionalnym i transgranicznym,
- utrzymywanie, modernizacja/budowa dróg i kolei zapewniających dojazd z małych, peryferyjnie położonych miejscowości do głównych miast.

Duży stopień ogólności zapisów dotyczących przedsięwzięć w Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej powoduje, iż powyższa interpretacja ma charakter wniosku pośredniego o możliwym wpływie transgranicznym.

8. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień Strategii

Ocena skuteczności wdrożenia Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej wymaga zaplanowania odpowiedniej koncepcji jego ewaluacji. Monitorowanie postępów wynikających z działań wdrożeniowych stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych działań korygujących lub aktualizujących zaproponowane rozwiązania, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę planu w kategoriach sukcesu lub porażki.

W warstwie metodycznej monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji priorytetów i celów strategicznych, przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych. Mając na uwadze powyższe, dobór wskaźników monitoringu (M) i ewaluacji (E) został dokonany w oparciu o następujące kryteria:

- wewnętrzne, odnoszące się do poszukiwania wskaźników monitoringu i ewaluacji, które w sposób syntetyczny, a zarazem całościowy opisują stopień realizacji poszczególnych priorytetów i celów,
- zewnętrzne, odnoszące się do wykorzystania w procesie monitoringu popularnych wskaźników ewaluacji proponowanych przez dokument rządowy „Polska 2025 – Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju”.

Działania związane z monitoringiem i ewaluacją powinny być prowadzone w ramach podmiotu reprezentującego wszystkie gminy Aglomeracji Wałbrzyskiej. Wiązać się to będzie z koniecznością utworzenia w jego ramach następujących struktur:

- Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji odpowiedzialny za formułowanie oceny okresowej (raporty roczne), oceny końcowej (raport w 2020 roku) oraz rekomendacji w zakresie wprowadzania działań korygujących i aktualizujących w zakresie wdrażania Strategii,
- Specjalista ds. Monitoringu i Ewaluacji – osoba odpowiedzialna za gromadzenie danych, w tym utrzymywanie stałego kontaktu z jednostkami poszczególnych gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej, które dokonują oceny procesów rozwoju na poziomie lokalnym.

Założenia dla konstrukcji systemu monitorowania Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. Obejmują one:

- roczne raporty – przygotowywane przez Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji odnoszące się do postępów prac oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny okresowej przy wykorzystaniu zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami Strategii, bazujący na wartościach zaproponowanych wskaźników monitoringu i ewaluacji. Postuluje się wykorzystanie elektronicznych form gromadzenia i przetwarzania danych. Zadania tego rodzaju powinny zostać powierzone Specjaliście ds. Monitoringu i Ewaluacji.

Biorąc pod uwagę kompleksowość działań zaproponowanych w Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej, a także wieloaspektowość jej efektów istotnym dodatkowym elementem monitoringu i ewaluacji będą badania opinii społeczności lokalnej. Proponuje się, aby badaniami zostały objęte także podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe działające w Aglomeracji Wałbrzyskiej. Warto pytać również mieszkańców wybranych miast Województwa Dolnośląskiego. Zakłada się, że badania winny odbywać się w odstępach dwuletnich (2016, 2018, 2020). Ich celem powinna być ocena Strategii dokonywana przez mieszkańców i wskazanie niezbędnego zakresu jej uaktualnienia na poziomie priorytetów, celów strategicznych i przedsięwzięć.